

Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol

İşbu Protokole Taraf Devletler aşağıdaki hususları kabul etmişlerdir:

Madde 1

1. İşbu Protokole Taraf bir Devlet (“Taraf Devlet”) kendi egemenlik yetkisine tabi bulunan ve Sözleşme hükümlerinin bu Taraf Devlet tarafından ihlal edildiğini iddia eden bireyler ya da bunlar adına hareket eden birey ya da grupların yapacağı başvuruyu Engelli Hakları Komitesi’nin (“Komite”) alma ve tezekkür etme yetkisini tanır.
2. Komite, Sözleşme’ye taraf olup da işbu Protokole taraf olmayan bir devlet hakkında yapılan başvuruları alamaz.

Madde 2

Komite aşağıdaki durumlarda gerçekleşen başvuruları kabul edilemez bulur:

- (a) Başvurunun imzasız olması;
- (b) Başvurunun, bu tür başvuruda bulunma hakkının kötüye kullanılması durumunu oluşturması veya Sözleşme’nin hükümlerine uymaması;
- (c) Aynı konunun Komite tarafından daha önceden incelenmiş olması ya da başka bir uluslararası soruşturma veya çözüm usulüne göre incelenmiş ya da incelenmekte olması;
- (d) Mevcut iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması. İç hukuk yollarının uygulanması makul olmayacak ölçüde uzun sürecek ise ya da çözüm sağlayıcı bir sonuç getirmesi ihtimal dâhilinde görünmüyorsa, bu kuralın yerine getirilmesi aranmaz;
- (e) Başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması ya da yeterli kanıtı dayanmaması; ya da
- (f) Başvuruya konu olayların, bilahare devam etmediği sürece, işbu Protokolün ilgili Taraf Devlet tarafından yürürlüğe sokulması öncesinde gerçekleşmiş olması.

Madde 3

İşbu Protokolün 2. maddesi hükümleri çerçevesinde Komite kendisine sunulan her tür başvuruyu gizlilik kuralları içinde Taraf Devletin dikkatine getirir. Taraf Devlet, altı ay içinde konuyu açıklığa kavuşturan yazılı açıklama veya beyanları, eğer varsa, bu Devlet tarafından konunun çözümü için alınmış olabilecek önlemleri Komite’ye sunar.

Madde 4

1. Bir başvurunun alınmasından sonra ve konunun esasının incelenmesini takiben karara bağlanmasından önceki herhangi bir aşamada, Komite ilgili Taraf Devletten iddia edilen ihlalin kurbanı ya da kurbanlarının geri dönülmez zararlara uğramasının engellenebilmesi için gerekli gördüğü ara önlemlerin acilen alınması ve uygulamaya konulmasını talep edebilir.

2. Komite'nin bu maddenin 1. fıkrasında öngörülen takdir hakkını kullandığında, bu başvurunun kabul edilebilirliği ya da esasına dair bir değerlendirme teşkil ettiği anlamına gelmez.

Madde 5

Komite, işbu Protokol kapsamında kendisine iletilen başvuruları incelemek için kapalı toplantılar yapar. Başvuruyu inceledikten sonra Komite eğer varsa, Taraf Devlete ve başvuruda bulunana öneri ve tavsiyelerini iletir.

Madde 6

1. Eğer Komite Taraf Devletin Sözleşme'de öngörülen hakları ağır ve sistematik bir biçimde ihlal ettiğine dair güvenilir bilgilere sahipse, söz konusu Taraf Devleti bu bilginin incelenmesi konusunda işbirliğine ve bu amaçla söz konusu bilgilerle ilgili gözlemleri sunmaya davet eder.

2. Komite, Taraf Devlet tarafından kendisine sunulmuş olabilecek herhangi bir gözlemin yanı sıra elinde bulunan güvenilir nitelikteki diğer bilgileri de göz önünde bulundurarak Komite üyelerinden birini ya da birkaçını soruşturmak ve kendisine acilen rapor sunmak üzere belirleyebilir. Gerekli olması ve Taraf Devletin rıza göstermesi durumunda araştırma, Taraf Devletin ülkesine yapılacak bir ziyareti kapsayabilir.

3. Bu tür bir araştırmanın bulgularını inceledikten sonra Komite, bu bulguları, konuya ilişkin yorumları ve tavsiyeleriyle birlikte ilgili Taraf Devlete sunar.

4. İlgili Taraf Devlet sözkonusu bulgular, yorumlar ve tavsiyelerin kendisine Komite tarafından iletilmesini takip eden altı ay içinde kendi gözlemlerini Komite'ye sunar.

5. Bu tür bir araştırma gizlilik içinde yürütülür ve işlemlerin her safhasında Taraf Devletin işbirliği aranır.

Madde 7

1. Komite, ilgili Taraf Devleti, işbu Protokolün 6. maddesi kapsamındaki araştırmaya cevaben alınan önlemlere ilişkin ayrıntıları Sözleşme'nin 35. maddesi kapsamındaki raporuna dâhil etmeye davet edebilir.

2. Gerek duyulması halinde, Komite Madde 6.4'te atıfta bulunulan altı aylık sürenin tamamlanmasından sonra ilgili Taraf Devletten bu tür bir soruşturmaya cevaben alınan tedbirlerle ilgili olarak kendisini bilgilendirmesini talep edebilir.

Madde 8

Her bir Taraf Devlet işbu Protokolün imzalanması ya da onaylanması ya da katılım safhalarında Komite'nin 6. ve 7. maddelerde öngörülen yetkilerini tanımadığını açıklayabilir.

Madde 9

İşbu Protokolün saklayıcısı Birleşmiş Milletler Genel Sekreteridir.

Madde 10

İşbu Protokol 30 Mart 2007 tarihinden itibaren, New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde, Sözleşme'yi imzalamış tüm devletler ve bölgesel bütünleşme örgütlerinin imzasına açılır.

Madde 11

İşbu Protokol, Sözleşme'yi onaylamış veya Sözleşme'ye katılmış olan İmzacı Devletlerin onayına tabidir. Protokol Sözleşme'yi resmi olarak teyit etmiş veya Sözleşme'ye katılmış olan bölgesel bütünleşme örgütlerinin resmi teyidine tabidir. İşbu Protokol, Protokolü imzalamamış ancak Sözleşme'yi onaylamış, resmi olarak teyit etmiş veya Sözleşme'ye katılmış olan Taraf Devletler ve bölgesel bütünleşme örgütlerinin katılımına açıktır.

Madde 12

1. "Bölgesel bütünleşme örgütü"; belli bir bölgede egemen devletler tarafından kurulan ve Sözleşme ve Protokolün kapsadığı konularda üye devletlerin yetkilerini devrettiği örgütleri ifade eder. Bu örgütler, Sözleşme ve Protokolün alanında bulunan konulardaki yetkilerinin kapsamını resmi teyit veya katılım belgelerinde beyan edeceklerdir. Müteakiben yetkilerinin kapsamında meydana gelebilecek tüm önemli değişiklikler konusunda saklayıcıyı bilgilendirir.

2. İşbu Protokolde "Taraf Devletler"e atıflar, yetkilerinin sınırları kapsamında sözkonusu örgütlere uygulanır.

3. 13. maddenin 1. fıkrası ve 15. maddenin 2. fıkrası uyarınca bölgesel bütünleşme örgütleri tarafından muhafaza için sunulan belgeler dikkate alınmayacaktır.

4. Bölgesel bütünleşme örgütleri, Taraf Devletler toplantısında, yetkisi kapsamındaki konular hakkında oy kullanabilir. Bünyesinde bulunan ve bu Protokole taraf olan üye Devletlerin sayısına eşit sayıda oy kullanabilir. Böyle bir örgüt, üye ülkelerinden herhangi biri oy kullandığı takdirde, örgütün oy kullanması halinde ise Taraf Devlet oy hakkını kullanamaz.

Madde 13

1. Sözleşme'nin yürürlüğe girmesine bağlı olarak, işbu Protokol, onuncu onay ya da katılım belgesinin saklanmak üzere tevdi edilmesini izleyen otuzuncu günde yürürlüğe girer.

2. Onuncu onay veya katılım belgesinin saklanması için tevdiinden sonra, işbu Protokolü onaylayan, resmi olarak teyit eden veya katılan her devlet ya da bölgesel bütünleşme örgütü için Protokol, kendi onay, resmi teyit veya katılım belgesinin saklanması için tevdiini takip eden otuzuncu günde yürürlüğe girer.

Madde 14

1. İşbu Protokol'ün amaç ve hedefine aykırı çekincelere izin verilmez.

2. İleri sürülen çekinceler her zaman geri çekilebilir.

Madde 15

1. Her bir Taraf Devlet, işbu Protokol'e değişiklik önerebilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne iletebilir. Genel Sekreter, önerilen değişikliği, önerinin tartışılıp karara bağlanması için Taraf Devletlerin toplanmasından yana olup olmadıklarını bildirmeleri istemiyle Taraf Devletlere bildirir. Bildirimi takip eden dört ay içinde Taraf Devletlerin en az üçte biri toplantıdan yana görüş bildirirse, Genel Sekreter, Taraf Devletleri Birleşmiş Milletler himayesinde yapılacak toplantıya davet eder. Toplantıda hazır bulunan Taraf Devletlerin üçte ikisi tarafından kabul edilen değişiklik ve oylama, Genel Sekreter tarafından onay için Genel Kurul'a, müteakiben kabulü için tüm Taraf Devletlere gönderilir.

2. Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca kabul edilen bir değişiklik kabul edildiği tarihte, saklanmak üzere teslim edilen kabul belgelerinin sayısı, Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğuna ulaştıktan 30 gün sonra yürürlüğe girer. Akabinde, her Taraf Devletin kabul belgesini tevdi etmesinden sonra otuzuncu günde yürürlüğe girer. Yapılan bir değişikliğin, yalnızca onu kabul eden Taraf Devletler üzerinde bağlayıcılığı haizdir.

Madde 16

Bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yazılı bildirim göndererek işbu Protokolden çekildiğini bildirebilir. Çekilme, bu bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından bir yıl sonra yürürlük kazanır.

Madde 17

İşbu Protokol erişilebilir formatlarda hazır bulundurulur.

Madde 18

İşbu Protokol'ün Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri eşit derecede geçerlidir.

İşbu Protokol, her birinin kendi Hükümetlerince tam olarak yetkilendirilmiş ve aşağıda imzaları bulunan temsilciler şahitliğinde ve kendileri tarafından imzalanmıştır.

BÖLÜM IV İNSAN HAKLARI

Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol New York, 13 Aralık 2006

Yürürlüğe giriş : 3 Mayıs 2008, 13(1). Madde çerçevesinde.

Kayıt : 3 Mayıs 2008, No. 44910

Durum : İmzacı : 92. Taraf : 85

Katılımcı	İmza	Resmi Teyit (c), Katılım (a), Onay
Afganistan		18 Eylül 2012 a
Cezayir	30 Mart 2007	
Andora	27 Nisan 2007	11 Mart 2014
Angola		19 Mayıs 2014 a
Antigua ve Barbuda	30 Mart 2007	
Arjantin	30 Mart 2007	2 Eylül 2008
Ermenistan	30 Mart 2007	
Avustralya		21 Ağustos 2009 a
Avusturya	30 Mart 2007	26 Eylül 2008
Azerbaycan	9 Ocak 2008	28 Ocak 2009
Bangladeş		12 Mayıs 2008 a
Belçika	30 Mart 2007	2 Temmuz 2009
Benin	8 Şubat 2008	5 Temmuz 2012
Bolivya	13 Ağustos 2007	16 Kasım 2009
Bosna-Hersek	29 Temmuz 2009	12 Mart 2010
Brezilya	30 Mart 2007	1 Ağustos 2008
Bulgaristan	18 Aralık 2008	
Burkina Faso	23 Mayıs 2007	23 Temmuz 2009
Burundi	26 Nisan 2007	22 Mayıs 2014
Kamboçya	1 Ekim 2007	
Kamerun	1 Ekim 2008	
Orta Afrika Cumhuriyeti	9 Mayıs 2007	
Çad	26 Eylül 2012	
Şili	30 Mart 2007	29 Temmuz 2008
Kongo	30 Mart 2007	2 Eylül 2014
Cook Adaları		8 Mayıs 2009 a
Kosta Rika	30 Mart 2007	1 Ekim 2008
Fildişi Kıyısı	7 Haziran 2007	

Hırvatistan	30 Mart 2007	15 Ağustos 2007
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	30 Mart 2007	27 Haziran 2011
Çek Cumhuriyeti	30 Mart 2007	
Danimarka		23 Eylül 2014 a
Cibuti		18 Haziran 2012 a
Dominica		1 Ekim 2012 a
Dominik Cumhuriyeti	30 Mart 2007	18 Ağustos 2009
Ekvador	30 Mart 2007	3 Nisan 2008
El Salvador	30 Mart 2007	14 Aralık 2007
Estonya		30 Mayıs 2012 a
Fiji	2 Haziran 2010	
Finlandiya	30 Mart 2007	
Fransa	23 Eylül 2008	18 Şubat 2010
Gabon	25 Eylül 2007	26 Haziran 2014
Gürcistan	10 Temmuz 2009	
Almanya	30 Mart 2007	24 Şubat 2009
Gana	30 Mart 2007	31 Temmuz 2012
Yunanistan	27 Eylül 2010	31 Mayıs 2012
Guatemala	30 Mart 2007	7 Nisan 2009
Gine	31 Ağustos 2007	8 Şubat 2008
Gine-Bissau	24 Eylül 2013	
Haiti		23 Temmuz 2009 a
Honduras	23 Ağustos 2007	16 Ağustos 2010
Macaristan	30 Mart 2007	20 Temmuz 2007
İzlanda	30 Mart 2007	
İtalya	30 Mart 2007	15 Mayıs 2009
Jamaika	30 Mart 2007	
Ürdün	30 Mart 2007	
Kazakistan	11 Aralık 2008	
Letonya	22 Ocak 2010	31 Ağustos 2010
Lübnan	14 Haziran 2007	
Liberya	30 Mart 2007	
Litvanya	30 Mart 2007	18 Ağustos 2010
Lüksemburg	30 Mart 2007	26 Eylül 2011
Madagaskar	25 Eylül 2007	
Mali	15 Mayıs 2007	7 Nisan 2008
Malta	30 Mart 2007	10 Ekim 2012
Moritanya		3 Nisan 2012 a

Mauritius	25 Eylül 2007	
Meksika	30 Mart 2007	17 Aralık 2007
Moğolistan		13 Mayıs 2009 a
Karadağ	27 Eylül 2007	2 Kasım 2009
Fas		8 Nisan 2009 a
Mozambik		30 Ocak 2012 a
Namibya	25 Nisan 2007	4 Aralık 2007
Nepal	3 Ocak 2008	7 Mayıs 2010
Nikaragua	21 Ekim 2008	2 Şubat 2010
Nijer	2 Ağustos 2007	24 Haziran 2008
Nijerya	30 Mart 2007	24 Eylül 2010
Palau		11 Haziran 2013 a
Panama	30 Mart 2007	7 Ağustos 2007
Paraguay	30 Mart 2007	3 Eylül 2008
Peru	30 Mart 2007	30 Ocak 2008
Portekiz	30 Mart 2007	23 Eylül 2009
Katar	9 Temmuz 2007	
Romanya	25 Eylül 2008	
Ruanda		15 Aralık 2008 a
San Marino	30 Mart 2007	22 Şubat 2008
Suudi Arabistan		24 Haziran 2008 a
Senegal	25 Nisan 2007	
Sırbistan	17 Aralık 2007	31 Temmuz 2009
Seyşeller	30 Mart 2007	
Sierra Leone	30 Mart 2007	
Slovakya	26 Eylül 2007	26 Mayıs 2010
Slovenya	30 Mart 2007	24 Nisan 2008
Solomon Adaları	24 Eylül 2009	
Güney Afrika	30 Mart 2007	30 Kasım 2007
İspanya	30 Mart 2007	3 Aralık 2007
St. Vincent ve Grenadines		29 Ekim 2010 a
Sudan		24 Nisan 2009 a
Svaziland	25 Eylül 2007	24 Eylül 2012
İsveç	30 Mart 2007	15 Aralık 2008
Suriye		10 Temmuz 2009 a
Makedonya	29 Temmuz 2009	29 Aralık 2011
Togo	23 Eylül 2008	1 Mart 2011
Tunus	30 Mart 2007	2 Nisan 2008

Türkiye	28 Eylül 2009	
Türkmenistan		10 Kasım 2010 a
Uganda	30 Mart 2007	25 Eylül 2008
Ukrayna	24 Şubat 2008	4 Şubat 2010
Birleşik Arap Emirlikleri	12 Şubat 2008	
Birleşik Krallık	26 Şubat 2009	7 Ağustos 2009
Tanzanya	29 Eylül 2008	10 Kasım 2009
Uruguay		28 Ekim 2011 a
Venezuela		24 Eylül 2013 a
Yemen	11 Nisan 2007	26 Mart 2009
Zambiya	29 Eylül 2008	
Zimbabve		23 Eylül 2013 a

BEYAN

Türkiye, Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolü onaylamasının, hukuken geçerliliği bulunmayan “Kıbrıs Cumhuriyeti”nin anılan Protokole taraf olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından temsil edildiği iddiasının herhangi bir biçimde kabulü anlamına gelmeyeceğini ve Türkiye’ye sözde Kıbrıs Cumhuriyeti ile işbu Protokol kapsamında herhangi bir temasta bulunma yükümlülüğü getirmeyeceğini beyan eder.

Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities

The States Parties to the present Protocol have agreed as follows :

Article 1

1. A State Party to the present Protocol ("State Party") recognizes the competence of the Committee on the Rights of Persons with Disabilities ("the Committee") to receive and consider communications from or on behalf of individuals or groups of individuals subject to its jurisdiction who claim to be victims of a violation by that State Party of the provisions of the Convention.
2. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Convention that is not a party to the present Protocol.

Article 2

The Committee shall consider a communication inadmissible when:

- (a) The communication is anonymous;
- (b) The communication constitutes an abuse of the right of submission of such communications or is incompatible with the provisions of the Convention;
- (c) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;
- (d) All available domestic remedies have not been exhausted. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged or unlikely to bring effective relief;
- (e) It is manifestly ill-founded or not sufficiently substantiated; or when
- (f) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date.

Article 3

Subject to the provisions of article 2 of the present Protocol, the Committee shall bring any communications submitted to it confidentially to the attention of the State Party. Within six months, the receiving State shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been taken by that State.

Article 4

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violation.
2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of this article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 5

The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol. After examining a communication, the Committee shall forward its suggestions and recommendations, if any, to the State Party concerned and to the petitioner.

Article 6

1. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of rights set forth in the Convention, the Committee shall invite that State Party to cooperate in the examination of the information and to this end submit observations with regard to the information concerned.
2. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.
3. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.
4. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.
5. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

Article 7

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under article 35 of the Convention details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 6 of the present Protocol.
2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 6.4, invite the State Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 8

Each State Party may, at the time of signature or ratification of the present Protocol or accession thereto, declare that it does not recognize the competence of the Committee provided for in articles 6 and 7.

Article 9

The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of the present Protocol.

Article 10

The present Protocol shall be open for signature by signatory States and regional integration organizations of the Convention at United Nations Headquarters in New York as of 30 March 2007.

Article 11

The present Protocol shall be subject to ratification by signatory States of this Protocol which have ratified or acceded to the Convention. It shall be subject to formal confirmation by signatory regional integration organizations of this Protocol which have formally confirmed or acceded to the Convention. It shall be open for accession by any State or regional integration organization which has ratified, formally confirmed or acceded to the Convention and which has not signed the Protocol.

Article 12

1. "Regional integration organization" shall mean an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by the Convention and this Protocol. Such organizations shall declare, in their instruments of formal confirmation or accession, the extent of their competence with respect to matters governed by the Convention and this Protocol. Subsequently, they shall inform the depositary of any substantial modification in the extent of their competence.

2. References to "States Parties" in the present Protocol shall apply to such organizations within the limits of their competence.

3. For the purposes of article 13, paragraph 1, and article 15, paragraph 2, any instrument deposited by a regional integration organization shall not be counted.

4. Regional integration organizations, in matters within their competence, may exercise their right to vote in the meeting of States Parties, with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 13

1. Subject to the entry into force of the Convention, the present Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State or regional integration organization ratifying, formally confirming or acceding to the Protocol after the deposit of the tenth such instrument, the Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of its own such instrument.

Article 14

1. Reservations incompatible with the object and purpose of the present Protocol shall not be permitted.
2. Reservations may be withdrawn at any time.

Article 15

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a meeting of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a meeting, the Secretary-General shall convene the meeting under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

Article 16

A State Party may denounce the present Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. The denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 17

The text of the present Protocol shall be made available in accessible formats.

Article 18

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of the present Protocol shall be equally authentic.

In witness thereof the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Protocol.

**CHAPTER IV
HUMAN RIGHTS**

Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities
New York, 13 December 2006

Entry into force : 3 May 2008, in accordance with article 13(1).

Registration : 3 May 2008, No. 44910

Status : Signatories : 92. Parties : 85

Participant	Signature	Formal confirmation(c), Accession(a), Ratification
Afghanistan		18 Sep 2012 a
Algeria	30 Mar 2007	
Andorra	27 Apr 2007	11 Mar 2014
Angola		19 May 2014 a
Antigua and Barbuda	30 Mar 2007	
Argentina	30 Mar 2007	2 Sep 2008
Armenia	30 Mar 2007	
Australia		21 Aug 2009 a
Austria	30 Mar 2007	26 Sep 2008
Azerbaijan	9 Jan 2008	28 Jan 2009
Bangladesh		12 May 2008 a
Belgium	30 Mar 2007	2 Jul 2009
Benin	8 Feb 2008	5 Jul 2012
Bolivia	13 Aug 2007	16 Nov 2009
Bosnia and Herzegovina	29 Jul 2009	12 Mar 2010
Brazil	30 Mar 2007	1 Aug 2008
Bulgaria	18 Dec 2008	
Burkina Faso	23 May 2007	23 Jul 2009
Burundi	26 Apr 2007	22 May 2014
Cambodia	1 Oct 2007	
Cameroon	1 Oct 2008	
Central African Republic	9 May 2007	
Chad	26 Sep 2012	
Chile	30 Mar 2007	29 Jul 2008
Congo	30 Mar 2007	2 Sep 2014

Cook Islands		8 May 2009 a
Costa Rica	30 Mar 2007	1 Oct 2008
Côte d'Ivoire	7 Jun 2007	
Croatia	30 Mar 2007	15 Aug 2007
Cyprus	30 Mar 2007	27 Jun 2011
Czech Republic	30 Mar 2007	
Denmark		23 Sep 2014 a
Djibouti		18 Jun 2012 a
Dominica		1 Oct 2012 a
Dominican Republic	30 Mar 2007	18 Aug 2009
Ecuador	30 Mar 2007	3 Apr 2008
El Salvador	30 Mar 2007	14 Dec 2007
Estonia		30 May 2012 a
Fiji	2 Jun 2010	
Finland	30 Mar 2007	
France	23 Sep 2008	18 Feb 2010
Gabon	25 Sep 2007	26 Jun 2014
Georgia	10 Jul 2009	
Germany	30 Mar 2007	24 Feb 2009
Ghana	30 Mar 2007	31 Jul 2012
Greece	27 Sep 2010	31 May 2012
Guatemala	30 Mar 2007	7 Apr 2009
Guinea	31 Aug 2007	8 Feb 2008
Guinea-Bissau	24 Sep 2013	
Haiti		23 Jul 2009 a
Honduras	23 Aug 2007	16 Aug 2010
Hungary	30 Mar 2007	20 Jul 2007
Iceland	30 Mar 2007	
Italy	30 Mar 2007	15 May 2009
Jamaica	30 Mar 2007	
Jordan	30 Mar 2007	
Kazakhstan	11 Dec 2008	
Latvia	22 Jan 2010	31 Aug 2010
Lebanon	14 Jun 2007	
Liberia	30 Mar 2007	
Lithuania	30 Mar 2007	18 Aug 2010
Luxembourg	30 Mar 2007	26 Sep 2011

Madagascar	25 Sep 2007	
Mali	15 May 2007	7 Apr 2008
Malta	30 Mar 2007	10 Oct 2012
Mauritania		3 Apr 2012 a
Mauritius	25 Sep 2007	
Mexico	30 Mar 2007	17 Dec 2007
Mongolia		13 May 2009 a
Montenegro	27 Sep 2007	2 Nov 2009
Morocco		8 Apr 2009 a
Mozambique		30 Jan 2012 a
Namibia	25 Apr 2007	4 Dec 2007
Nepal	3 Jan 2008	7 May 2010
Nicaragua	21 Oct 2008	2 Feb 2010
Niger	2 Aug 2007	24 Jun 2008
Nigeria	30 Mar 2007	24 Sep 2010
Palau		11 Jun 2013 a
Panama	30 Mar 2007	7 Aug 2007
Paraguay	30 Mar 2007	3 Sep 2008
Peru	30 Mar 2007	30 Jan 2008
Portugal	30 Mar 2007	23 Sep 2009
Qatar	9 Jul 2007	
Romania	25 Sep 2008	
Rwanda		15 Dec 2008 a
San Marino	30 Mar 2007	22 Feb 2008
Saudi Arabia		24 Jun 2008 a
Senegal	25 Apr 2007	
Serbia	17 Dec 2007	31 Jul 2009
Seychelles	30 Mar 2007	
Sierra Leone	30 Mar 2007	
Slovakia	26 Sep 2007	26 May 2010
Slovenia	30 Mar 2007	24 Apr 2008
Solomon Islands	24 Sep 2009	
South Africa	30 Mar 2007	30 Nov 2007
Spain	30 Mar 2007	3 Dec 2007
St. Vincent and the Grenadines		29 Oct 2010 a
Sudan		24 Apr 2009 a
Swaziland	25 Sep 2007	24 Sep 2012

Sweden	30 Mar 2007	15 Dec 2008
Syrian Arab Republic		10 Jul 2009 a
The former Yugoslav Republic of Macedonia	29 Jul 2009	29 Dec 2011
Togo	23 Sep 2008	1 Mar 2011
Tunisia	30 Mar 2007	2 Apr 2008
Turkey	28 Sep 2009	
Turkmenistan		10 Nov 2010 a
Uganda	30 Mar 2007	25 Sep 2008
Ukraine	24 Sep 2008	4 Feb 2010
United Arab Emirates	12 Feb 2008	
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	26 Feb 2009	7 Aug 2009
United Republic of Tanzania	29 Sep 2008	10 Nov 2009
Uruguay		28 Oct 2011 a
Venezuela (Bolivarian Republic of)		24 Sep 2013 a
Yemen	11 Apr 2007	26 Mar 2009
Zambia	29 Sep 2008	
Zimbabwe		23 Sep 2013 a

DECLARATION

Turkey declares that her ratification of the Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities neither amounts to any form of recognition of the Greek Cypriot Administration's pretention to represent the defunct "Republic of Cyprus" as party to that Protocol, nor should it imply any obligation on the part of Turkey to enter into any dealing with the so-called Republic of Cyprus within the framework of the said Protocol.